

Projectverantwoording

Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur Ondernijning & Weerbaarheid

Het project *Versterking Kwaliteit en Integriteit Lokaal Bestuur* had als doel het verhogen van de weerbaarheid tegen ondernijnende criminaliteit in Noord-Holland, specifiek de weerbaarheid van Noord-Hollandse gemeenten en de eigen provinciale organisatie. De opzet van het project was om in 16 maanden tijd – van september 2018 tot 31 december 2019 – al doende uit te vinden hoe de provincie zo effectief mogelijk kan bijdragen aan het verhogen van de weerbaarheid en de aanpak van ondernijnende criminaliteit. Na het zomerreces hebben we met PS de stand van zaken van het project gedeeld. Middels dit document informeren we over de afronding van het project en blikken we vooruit.

1 | 5

Projectverantwoording

Voorafgaand aan de start van het project zijn drie doelstellingen in de begroting opgenomen. Hieronder zijn deze doelstellingen weergegeven, met daaronder per doelstelling de acties die hieraan hebben bijgedragen.

1. Gemeenten/regio's beschikken over een Quickscan over hun bestuurlijke weerbaarheid

Tijdens het project is samen met het RIEC Noord-Holland, Pro Facto en Arena Consulting de Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid voor Noord-Holland ontwikkeld. Voor deze naam (*gemeentelijke weerbaarheid*) is tijdens de ontwikkeling ervan gekozen in plaats van *bestuurlijke weerbaarheid* omdat de focus ligt op de weerbaarheid van het ambtelijk apparaat en de kwetsbare werkprocessen binnen de organisatie. 'Gemeentelijk' dekt hiermee beter de lading. Doel van de Quickscans is om een middel te kunnen aanbieden aan Noord-Hollandse gemeenten dat bijdraagt aan het creëren van een minimumniveau van weerbaarheid van het ambtelijk apparaat door de kwetsbare werkprocessen (bijvoorbeeld vergunnen, handhaven, verlenen) in beeld te brengen en hier aanbevelingen op te doen.

Deze Quickscans zijn ter pilot in drie gemeenten (Velsen, Hoorn en Den Helder) gestart en zullen, wanneer deze zijn afgerond, aan het begin van 2020 worden geëvalueerd.

2. De provincie beschikt over een actueel ondernijningsbeeld en een Quickscan over de bestuurlijke weerbaarheid

Vanuit het project is samen met de coördinator integriteit aan het Verwey-Jonker Instituut de opdracht gegeven een onderzoek te verrichten naar de kwetsbaarheid van de eigen organisatie als het gaat om ondernijning en integriteit op het gebied van de VTH-Taken (Vergunning, Toezicht, Handhaven) en de uitvoering die op afstand is gezet bij publieke verbonden partijen (zoals de omgevingsdiensten en de recreatieschappen). Het onderzoek zit in de afrondende fase en het eindrapport hiervan zal in januari worden opgeleverd.

Wat betreft de ondernijningsbeelden heeft RIEC Noord-Holland voor de politie eenheid Noord-Holland naast de lokale ondernijningsbeelden ook een ondernijningsbeeld voor de gehele provincie (regionaal ondernijningsbeeld) opgesteld.

RIEC Amsterdam Amstelland heeft ondernijningsbeelden voor de gemeenten Amsterdam en Amstellandgemeenten opgesteld. RIEC Midden-Nederland heeft ditzelfde gedaan voor de gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek. Hiermee is de hele provincie voorzien.

3. Er is een strategisch handelingsperspectief opgesteld

Een belangrijke rol voor de provincie – ook op dit terrein – is om een antwoord te hebben op gemeentegrens overstijgende problematiek. Hiertoe zijn verschillende initiatieven vanuit het project opgestart zoals de gezamenlijke aansluiting op Meld Misdaad Anoniem. De gemeente Amsterdam is al 2 jaar aangesloten en is bereid gevonden om de gemeenten die nieuw gaan aansluiten bij te praten over hun ervaringen en gebruik van de beschikbare data.

Via de innovatiepilots wordt gestimuleerd dat gemeenten hun *best practices* met elkaar uit te wisselen. Door de organisatie van ‘kopgroepbijeenkomsten’ en een conferentie met alle burgemeesters worden gemeenten gestimuleerd om zo slim mogelijk samen te werken. Gedurende het project is gebleken dat deze rol als facilitator en verbinder de provincie goed past. Beter dan als expert alle potentiële oplossingen op het gebied van ondermijning voor gemeenten te codificeren, wat in het begin van het project de opzet was. Er zijn immers al veel kennispartners (zoals CCV, Platform 31 en VNG) die dit doen en daarnaast blijkt dat gemeenten niet met dergelijke kennisvragen komen. Om deze reden is gekozen voor de focus op het faciliteren en stimuleren van innovatieve initiatieven op het gebied van weerbaarheid en ondermijning, zodat deze kennis en ervaring beschikbaar komt voor de Noord-Hollandse gemeenten. Dit is efficiënter en maakt meer tijd en middelen vrij voor gemeentegrens overstijgende problemen zoals de grote verschillen in informatiepositie.

Ondernomen activiteiten 2019

- 3 pilots Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid
- Het Provinciaal Weerbaarheidsbeeld (Verwey-Jonker Instituut)
- 3 innovatiepilots: Zaanstad Glazenwassers, Amstelland Meld een Vermoeden App, Gooi en Vechtstreek Aanpak Crimineel Vastgoed
- Organisatie kopgroep bijeenkomsten bestuurders & burgemeestersbijeenkomst 30 oktober 2019
- Aansluiting gemeenten Noord-Holland op Meld Misdaad Anoniem
- Ontwikkeling Noord-Hollandse aanpak ondermijning recreatieparken
- Organisatie bijeenkomst beroepsgroepen met poortwachtersfunctie: Notarissen 12 juni 2019

Continuïteit van het project

Per 31 december 2019 is het project *Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur* afgerond. Ook het nieuwe college van Gedeputeerde Staten heeft aandacht voor de aanpak van ondermijning. In het coalitieakkoord is het volgende daarover opgenomen: *“Ondermijning van het openbaar bestuur door georganiseerde criminaliteit raakt het fundament van de democratische rechtsorde. Wij blijven strijden tegen alle vormen van ondermijning en stellen hiervoor middelen beschikbaar”*.

Hiermee is – evenals in de afgelopen collegeperiode – aandacht voor een provinciale bijdrage in de aanpak van ondermijning. Bestuurlijk blijft de Commissaris van de Koning portefeuillehouder.

De Provincie als Partner

Uit de opgedane ervaringen in het project is een aantal redenen te destilleren waarom de provincie een logische en belangrijke partner is in een succesvolle gezamenlijke aanpak voor ..... Voorafgaand aan het project (voor september 2018) was de provincie nog geen vaste speler in de aanpak van ondermijning en verhoging van weerbaarheid. Hiermee ontbrak dus ook een op

ervaring berustende visievraag waarom inzet hierop vanuit de provincie effectief en logisch is. Hieronder volgt een aantal gevalideerde redenen waarom de provincie een positief verschil kan maken op het gebied van ondermijning en weerbaarheid.

Kernbegrippen daarbij zijn: *Gemeentegrens–overstijgend, minimumniveau–van–weerbaarheid en Informatiepositie.*

1. *Het Waterbedeffect en de Informatiepositie: Verbinden van gemeenten*

Kleine gemeenten worden soms overspoeld door relatief grote problemen. Dan gaat het bijvoorbeeld om meerdere verloederde recreatieparken binnen één gemeente, problemen met BIBOB beleid of kwetsbaar gebleken werkprocessen. Criminelen zoeken de zwakste schakel: het bekende waterbedeffect.

Soms vraagt dit te veel capaciteit van een kleine gemeente. Ook zijn er grote verschillen in de informatiepositie tussen gemeenten en burgemeesters onderling of ten opzichte van politie en justitie. Samenwerking met andere gemeenten en overheden is dan noodzakelijk.

De provincie kan hierin een verbindende rol spelen door de kwetsbare gemeenten bijvoorbeeld te verbinden aan gemeenten die in bepaalde opzichten op het gebied van ondermijning voorlopen. De provincie kan ook een faciliterende rol op zich nemen, zoals bijvoorbeeld met de ontwikkeling van de *Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid* waarmee gemeenten inzicht krijgen wat nu eigenlijk hun kwetsbaarheden zijn.

2. *Uitwisseling Best Practices*

Lokaal succes moet worden gedeeld. Zowel in de financiering van innovatie pilots, waar het delen van succes een vereiste voor deze co-financiering is, als in zijn algemeenheid ligt er een rol voor de provincie om gemeenten aan te sporen zowel hun successen te delen als te leren van andere gemeenten en overheden met vergelijkbare vraagstukken. De provincie is goed op de hoogte door haar netwerk wat er speelt in de verschillende regio's en daarbuiten en kan gemeenten doorverwijzen en aansporen met elkaar samen te werken.

3. *Kwetsbaarheid van de eigen organisatie.*

De provincie kan zelf ook kwetsbaar zijn voor ondermijnende criminaliteit en dient hier zeer kritisch naar te kijken. Ook hier moet een minimaal niveau van weerbaarheid worden gewaarborgd, zowel in de eigen organisatie als in de uitvoering op afstand. Het is belangrijk dat de provinciale organisatie zich bewust is van de eigen kwetsbaarheden en deze actief bestrijdt.

4. *Agenderen regionale issues*

Gemeenten hebben op het gebied van ondermijning soms onvoldoende lobbycapaciteit om de eigen problemen of belangen in Den Haag te bepleiten. De provincie kan zoals zij dit ook voor andere onderwerpen doet, ook op het gebied van ondermijning een rol spelen.

5. *Faciliteren van podium voor beroepsgroepen*

Bepaalde beroepsgroepen (denk aan advocaten, makelaars, bankiers) kunnen (ongewild) een faciliterende rol spelen bij ondermijnende criminaliteit. De provincie kan een podium bieden om met een beroepsgroep de dilemma's te bespreken en samen met betrokken partijen te proberen hiervoor oplossingen te vinden. De provincie neemt inhoudelijk geen bepalende positie in, maar faciliteert op deze manier wel belangrijk maatschappelijk debat en oordeelsvorming. Zoals eerder vermeld is in dit kader een eerste bijeenkomst

geweest op 12 juni 2019 met de beroepsgroep notarissen en stakeholders.

6. *Opvolging Ondernemingsbeelden*

Kleine gemeenten kunnen maar moeilijk zelfstandig instrumenten ontwikkelen om de RIEC ondernemingsbeelden te spiegelen aan de eigen gemeentelijke organisatie. Het ontbreekt ze daardoor aan handelingsperspectief. De provincie kan hier een rol in spelen. Het adviseren van bestuurders of het aanreiken van ontwikkelde middelen zoals de *Quickscan* zijn voorbeelden hiervan.

7. *Stimuleren innovatie*

De provincie kan co-financieren bij kansrijke, lokale initiatieven. Belangrijkste voorwaarden zijn dat het initiatief een gemeentegrens-overstijgend karakter heeft en dat bij succes de subsidie ontvangende partij het initiatief verder ontwikkelt en zich actief inzet om andere Noord-Hollandse gemeenten of organisaties ook kennis te laten maken met deze innovatie.

8. *Belangrijke gesprekspartner met helicopterview*

De provincie is vanwege de gemeentegrens overstijgende focus een belangrijke gesprekspartner voor een RIEC en andere partners. De provincie kan initiatieven een grotere schaalgrootte geven en een grotere groep van Noord-Hollandse gemeenten vertegenwoordigen of mobiliseren.

Vooruitblik: Voorstel activiteiten voor 2020

In het onderstaande overzicht staan activiteiten die logisch voortvloeien uit de afgeronde activiteiten en opgedane ervaringen van het project *Versterking Kwaliteit en Integriteit*. Reguliere activiteiten voor het nieuwe team zoals verder opbouwen van een netwerk, inspelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen en mogelijke lobby-acties worden verder niet genoemd. Een selectie van de volgende voorgestelde activiteiten kan de basis vormen voor de acties waarmee het nieuwe team vanaf 2020 gaat werken. Als de uitwerking van deze activiteiten voor 2020 financiële besluitvorming vergt, dan zullen wij dit vanzelfsprekend ter zijner tijd aan u voorleggen.

1. *Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid*

De Quickscan gemeentelijke weerbaarheid zal zoals aangegeven begin 2020 worden geëvalueerd. De drie pilots in Velsen, Hoorn en Den Helder zijn dan afgerond. Bij een succesvolle evaluatie kan samen met betrokken burgemeesters worden gesproken over vervolgstappen om ervoor te zorgen dat ook andere Noord-Hollandse gemeenten hiervan gaan profiteren.

2. *Provinciaal Weerbaarheidsbeeld*

De nog op te leveren aanbevelingen uit het Verwey-Jonker onderzoek naar kwetsbaarheden in de provinciale organisatie zien we met belangstelling tegemoet. Dit onderzoek vormt een eerste basis voor het provinciaal weerbaarheidsbeeld.

3. *Verdere Ontwikkeling Innovatiepilots*

Na de co-financiering van drie innovatieve, lokale pilots in de aanpak van ondermijning in Zaanstad, de Amstellandgemeenten en de Gooi- en Vechtstreek, bestaat de mogelijkheid om deze subsidiëring van innovatiepilots om te zetten in een structurele regeling.

4. *Evaluatie Meld Misdaad Anoniem*

We zullen volgen hoe het de Noord-Hollandse gemeenten vergaat die dankzij het aanbod van de provincie zich hebben aangesloten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem. 1 februari 2021 zullen we, exact een jaar na aansluiting evalueren wat de opbrengst voor hen en de provincie als geheel is geweest en hoe het de aanpak van ondermijning heeft versterkt.

5. *Beleidsontwikkeling Gemeentegrens Overstijgende Ondermijningsproblematiek*

De provincie Noord-Holland gaat door met het maken van beleid (of de betrokkenheid erbij) voor grootschalige gemeentegrens overstijgende problematiek op het gebied van ondermijning: het buitengebied, recreatieparken, bedrijventerreinen, jachthavens en drugsdumpingen. Projecten die hiermee samenhangen zijn op sommige onderwerpen al gestart.

6. *Verder Faciliteren Maatschappelijk Debat Beroepsgroepen*

Beroepsgroepen die (ongewild) slachtoffer zijn van ondermijnende criminaliteit moeten op regelmatige basis worden gehoord en gevoed. Door middel van bijeenkomsten met deze beroepsgroepen en stakeholders organiseert de provincie het podium voor maatschappelijk debat over de dilemma's waar deze groepen voor staan en stimuleert zij daarnaast de uitwisseling van kennis en ervaring.

7. *Inzetten op exporteren Best Practices*

Succesvol gebleken barrières en innovatie tegen ondermijnende criminaliteit moeten worden veralgemeniseerd, zodat ze ook bruikbaar zijn voor andere gemeenten. Dit sluit aan op de co-financiering van de lokale *Innovatiepilots* en het zoveel mogelijk door Noord-Holland verspreiden van de opbrengst hiervan.

Afsluiting

Naast de beleidsterreinen waar de provincie zelf aan zet is op dit dossier zal ze als verbinder en facilitator ook de komende periode een partner zijn in de aanpak van ondermijnende criminaliteit en het verhogen van de weerbaarheid. Zeker daar waar het gaat om gemeentegrens overstijgende problematiek speelt de provincie een belangrijke rol.

Middels deze laatste update hopen we een beeld te hebben gegeven wat het project heeft opgeleverd en waar kansrijke mogelijkheden liggen om als provincie ook in de toekomst een positief verschil te blijven maken in het creëren van een minimumniveau van weerbaarheid in Noord-Holland.